

Expunere de motive

Compensarea reprezintă o modalitate de stingere a creanțelor reciproce, prevăzută în prezent la articolul 167 al Legii nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, prevedere nemodificată încă de la adoptare, în ciuda modificărilor și completărilor suferite de Cod, în medie patru în fiecare an.

Unul dintre principiile de bază ale compensării este aplicarea sa numai în cazul în care obligația fiscală/bugetară și creanța sunt administrate de aceeași autoritate publică. Derogări au fost permise în circumstanțe clare, dictate de necesități punctuale ale debitorilor – în condițiile în care au restanțe la plata unor obligații fiscale, dar și statul are sume de rambursat – sau dictate de modificări legislative a căror aplicare a forțat compensarea între bugete diferite.

Astfel, compensarea poate interveni în procedura de executare silită, când potrivit art. 230 alin. (3) ”În cazul în care debitorul are de încasat sume certe, lichide și exigibile de la autorități sau instituții publice, executarea silită se continuă prin poprirea acestor sume ori de câte ori, ulterior comunicării somației, se depune la organul fiscal un document eliberat de autoritatea sau instituția publică respectivă prin care se certifică că sumele sunt certe, lichide și exigibile.” O excepție instituie de asemenea Legea nr. 93/2023 pentru completarea Legii nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, în temeiul căreia ”creanțele fiscale ale contribuabilului, certe, lichide și exigibile, față de bugetele locale, stabilite prin hotărâri judecătorești definitive, se sting la cererea contribuabilului și prin compensarea acestora cu obligațiile sale restante, curente sau viitoare către bugetul de stat, fără compensare între bugete, indiferent dacă obligațiile și, respectiv, creanțele supuse stingerii sunt administrate sau nu de aceeași autoritate publică.”

Relația actuală contribuabil – autorități care gestionează componentele bugetului general consolidat se caracterizează prin blocaje cronicizate la nivelul agenților economici în ceea ce privește fluxul de încasări și plăți, cauza originară în multe cazuri fiind chiar statul prin diversele sale bugete și/sau autorități, programe și scheme pe care le derulează.

Cel mai frapant exemplu îl constituie indemnizațiile aferente concediilor medicale nerecuperate de la bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate, situație ce atrage imposibilitatea agenților economici de a plăti salariile angajaților sau de a acoperi cheltuielile curente. Odată instalată spirala datoriilor și obligațiilor fiscale și comerciale, întreprinderile reușesc cu greu să se reechilibreze în condițiile unui sector financiar-bancar prea puțin înclinat să își asume riscurile inerente finanțării sectorului afacerilor. Aversiunea la risc este reflectată de dobânzile prohibitive la credite și la instrumentele de garantare ale societăților bancare în asociere cu politica restrictivă de acordare a creditelor pentru companiile nefinanciare, astfel că activitatea curentă a întreprinderilor îngreunată de crizele succesive din ultimii ani este grav afectată.

Mecanisme de compensare au mai fost reglementate, unele având caracter permanent, altele au fost instituite temporar pentru a evita acumularea datoriilor statului față de debitori sau a arieratelor și blocarea activității economice. Astfel sunt Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 77/1999 privind unele măsuri pentru prevenirea incapacității de plată, aprobată cu modificări prin Legea nr. 211/2001, art. VII din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 113/2013 privind unele măsuri bugetare și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, art. V din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2013 privind reglementarea unor măsuri fiscale.

Prezenta inițiativă legislativă propune instituirea unui mecanism de compensare a sumelor pe care angajatorii le au de recuperat de la bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate (FNUASS) în contul indemnizațiilor pentru concediile de boală achitate angajaților. În realitate, astfel de cazuri echivalează cu creditarea statului de către agenții economici, fără ca măcar să li se cuvină dobânzi pe sumele astfel blocate timp de luni de zile. În cadrul acestui mecanism, organul fiscal central interoghează FNUASS cu privire la sumele de achitat către fiecare firmă care solicită inițierea mecanismului, eventualele discrepanțe urmând a fi clarificate între contribuabil și casele de asigurări de sănătate. Operarea compensării cu obligații fiscale față de diferite bugete va respecta ordinea prevăzută la art. 165 din Codul de procedură fiscală, începând cu cele mai vechi, respectând proporționalitatea în cazul în care sumele nu sunt îndestulătoare pentru stingerea tuturor obligațiilor certe, lichide și exigibile. Ministerul Finanțelor va realiza toate operațiunile presupuse de modificări ale veniturilor și cheltuielilor în diversele bugete pe care le administrează. Impozitele și contribuțiile asupra cărora operează prevederile propunerii legislative sunt cele prevăzute la art. 2 alin. (1), lit. a)-g), și alin. (2) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal.¹

În condițiile dezvoltării tehnologiei informației și a digitalizării preconizate în funcționarea Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF), problema identificării obligațiilor fiscale datorate, calculul exact al acestora cu evidențierea celor principale și a tuturor accesoriilor aferente, indiferent de bugetul cărora le sunt datorate sau din care trebuie rambursate a devenit o chestiune de secunde.

Propunerea legislativă nu are impact bugetar deoarece nu prevede instituirea de taxe sau impozite noi, respectiv de măsuri de majorare a cheltuielilor bugetare, ci doar o redistribuire a veniturilor și cheltuielilor între diferitele bugete componente ale bugetului general consolidat.

¹ Art. 2: Impozitele, taxele și contribuțiile sociale obligatorii reglementate de Codul fiscal

(1) Impozitele și taxele reglementate prin prezentul cod sunt următoarele:

- a) impozitul pe profit;
- b) impozitul pe veniturile microîntreprinderilor;
- c) impozitul pe venit;
- d) impozitul pe veniturile obținute din România de nerezidenți;
- e) impozitul pe reprezentanțe;
- f) taxa pe valoarea adăugată;
- g) accizele;

(2) Contribuțiile sociale obligatorii reglementate prin prezentul cod sunt următoarele:

- a) contribuțiile de asigurări sociale, datorate bugetului asigurărilor sociale de stat;
- b) contribuția de asigurări sociale de sănătate, datorată bugetului Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate;
- c) contribuția asiguratorie pentru muncă, datorată bugetului general consolidat.

În spiritul vremurilor care revoluționează relația stat-cetățean, tehnologia modernă conferindu-i bucle de răspuns rapid și eficient, a sosit momentul stabilirii unui echilibru just, corect, echitabil între contribuabil și organ fiscal – în calitatea lor de creatori de resurse și beneficiari, respectiv de colector și redistribuitor de servicii publice și beneficii.

Inițiatori,

Nr. crt.	Nume și prenume	Apartenența politică	Semnătură
1.	Miklós Zoltán	UDMR	
2.	Kelemen Attila	UDMR	
3.	Kolcsár Károly	UDMR	
4.	ZAKARIÁS ZOLTÁN	UDMR	
5.	LADANYI KATALIN-ZOLT	UDMR	
6.	Bona Botond	UDMR	
7.	SERES SÉNES	UDMR	
8.	ATTILA HORVÁTH	UDMR/PMBSZ	
9.	Förög Péter	UDMR	
10.	CSEP ÉVA - ANDREA	UDMR	
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			